

Õpetaja kui väärtuskasvataja ja enda väärtustaja

Prof. Margit Sutrop
Tartu Ülikooli eetikakeskuse juhataja
Õpetajate Liidu konverents
Viimsis, 24. oktoobril 2012

Õnne ja hea elu seos

- ▶ Õnn tähendab elada head elu.
Hea elu teooria seab 2 tingimust:
- ❖ Inimene on subjektiivselt haaratud sellest, mis ta teeb.
- ❖ Need asjad või projektid, millele ta pühendub, on ühiskonnas hinnatud.

Kes on õnnelik õpetaja?

- ▶ Ta on haaratud oma tööst (kas õpetajaks olemine on amet või kutsumus?)
- ▶ Tema töö on ühiskonnas väärtustatud (õpetaja rolli mõistmine, elukutse maine, vääriline palk)

Mida näitavad uuringud õpetajate õnnelikkuse kohta?

- ▶ OECD õpetajauuringu TALIS (2009) järgi on Eesti õpetajate rahulolunäitajad 23 riigist ühed madalaimad maailmas, ka õpetajate eneseusalduse poolest oleme rahvusvahelises võrdluses viimaste hulgas.
- ▶ Eesti õpetajate pedagoogilised veendumused on ühed edumeelsemad ja kaasaegsemad, kuid klassis kasutatavad õpetamispraktikad pigem traditsioonilisemad kui teistes riikides. Õpetajad peavad oluliseks õpilaste aktiivsuse, loovuse ja eripära arvestamist, kuid samas pakutakse õpilastele vähe võimalusi omaalgatuslikeks, uurimuslikeks tegevusteks ning loovtöödeks.
- ▶ Tugev tunnidistsipliin, ajakulutus hea.

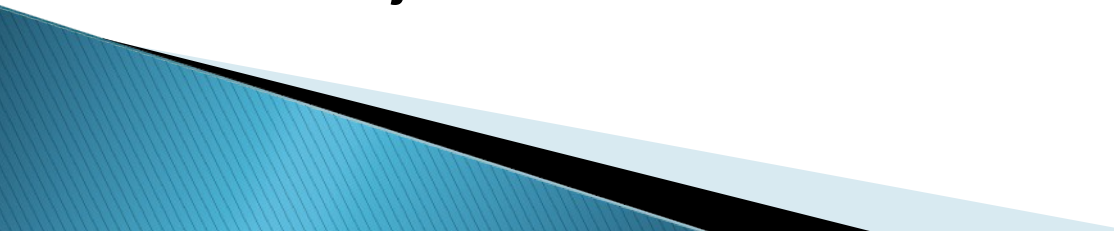
Kuidas teha õpetajaid õnnelikumaks?

- ▶ Koolis peaks töötama ainult need inimesed, kelle kutsumus on olla õpetaja.
- ▶ Õpetaja positsiooni ja maine tõus ühiskonnas. See algab hariduse eesmärkide ja õpetaja rolli selgemast sõnastamisest.
- ▶ Õpetaja professionaalsuse tõus:
  - Reflektsioon õpetaja enda väärtuste ja professionaalsete väärtuste üle.
  - Tõsta õpetaja enesetõhusust, millest sõltub õpetaja enesekindlus ja töö edukus.
  - Elav ja kaasav õpetamine. Interaktiivsed õpimeetodid. „Tunni lõpuks peab saama higiseks õpilane mitte õpetaja“. (www.avastustee.ee)

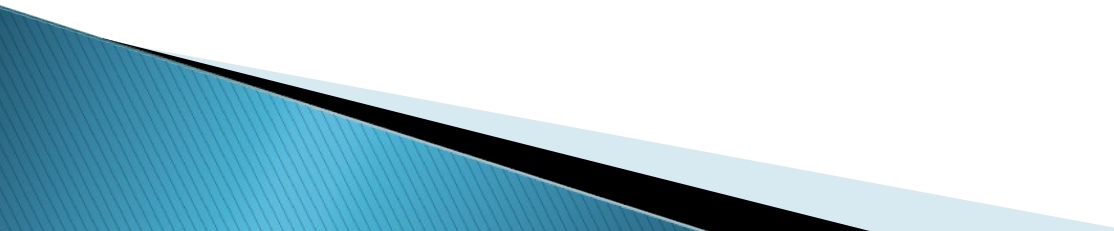
Hariduse eesmärgid

- ▶ Haridusel on nii isiksuslik, kultuuriline ja ühiskondlik väärtus.
- ▶ Haridus kujundab ja kannab edasi neid väärtushoiakuid, mis on isikliku õnneliku elu kui kultuuri kestlikkuse ja ühiskonna koostoimimise aluseks, samas aitab kaasa riigi majanduse arengule, arendades ühiskonna inimvara.

Haridus ja õnn

- ▶ Haridus peab valmistama ette 3 erinevaks rolliks elus: tööeluks, isiklikuks eluks, avalikuks eluks.
  - ▶ Kool peaks valmistama noori ette mitte ainult järgmistel õppeastmetel õppimiseks vaid ka õnnelikuks eluks.
  - ▶ Haridus peaks andma võimalusi õppida tundma iseennast ja oma võimeid ning soove. Igas inimeses on midagi head, mis väärib tunnustamist ja toetamist.
  - ▶ Haridus peaks andma võimalusi arendada maksimaalselt oma võimeid (mitte ainult akadeemilisi), õppida tundma ja osaleda tegevustes, mis pakuvad rõõmu ja rahuldust.
-

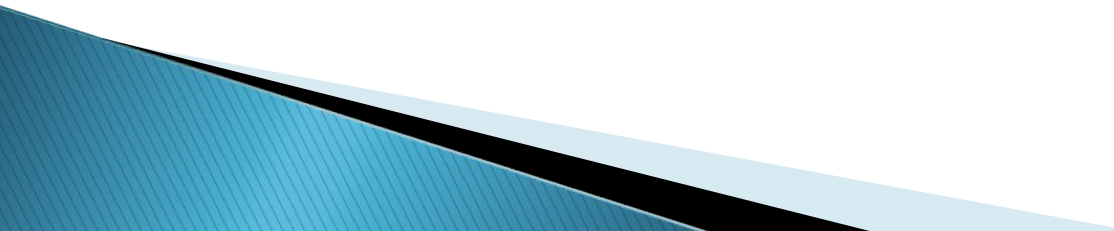
Kes on õpetaja?

- ▶ Õpetaja kui amet või kui kutsumus?
  - ▶ Õpetaja kui aineõpetaja?
  - ▶ Õpetaja kui õppimise toetaja ja tagasisidestaja?
  - ▶ Õpetaja kui kasvataja?
-

Haridusstrateegia 2020

õpetaja rollist

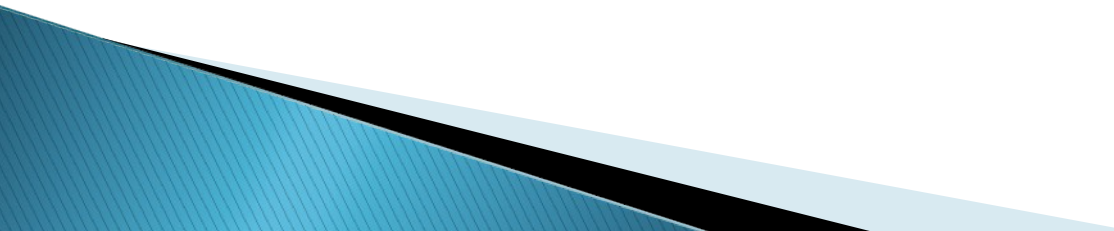
- Õpetamine ei tähenda enam lihtsalt teadmiste edastamist ja omandatud teadmiste kontrollimist, vaid pädevuste kujundamist info hankimiseks, analüüsimiseks, kriitiliseks hindamiseks ja korrastamiseks.
  - Õpetaja ülesandeks on isiksuse arengu toetamine ja õppimise tagasisidestamine.
  - Õppeprotsessis muutub keskseks õppija ise, olles teadvustamise, otsustamise ja tegevuste lähtepunkt.
-

Isiksuse- ja arengukeskne õpikäsitlus

Sihiks on nihe aine- ja õpetajakeskselt õpikäsitlusest õppuri eripärasid arvestava ja tema isikupärast arengut toetava lähenemise suunas.

- ❖ õppeprotsessi keskmesse asetub õppija, õpetaja ülesandeks on õppija toetamine, õppimise tagasisidestamine
- ❖ väärtustatakse erinevaid andekusi (intellektuaalsed, kunstilist, praktilist, sotsiaalsed, emotsionaalsed-empaatilist), arvestatakse õppija eripärasid
- ❖ Õppesisude kõrval väärtustatakse sotsiaalsete oskuste arengut
- ❖ õppeprotsessi aluseks on vastastikune usaldus ja koostöö

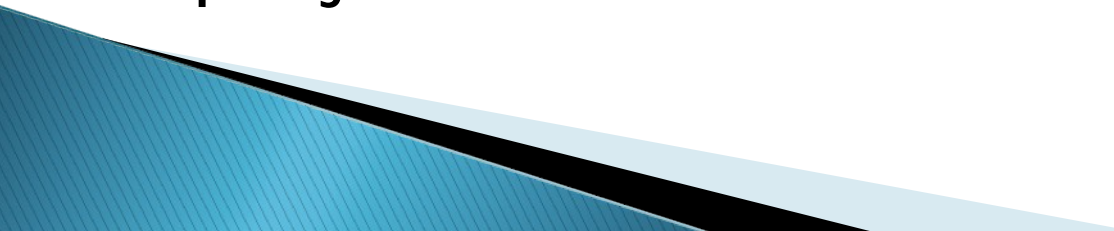
Mis on väärtuspõhine haridus?

- ▶ Haridus tähendab mitte ainult teadmiste andmist vaid ka inimese kasvatamist, kujundamist.
  - ▶ Teadmiste ja oskuste kõrval on sama olulised ka väärtushoiakud.
  - ▶ Teadlik väärtuskasvatus aitab õpilastel saada teadlikuks oma väärtustest ja kujundab selliseid käitumiskalduvusi (voorusi), mis tagavad isikliku õnneliku elu ja võimaldavad sidusat kooselu ühiskonnas.
-

Väärtuskasvatus

- ▶ Keeldude ja käskude kaudu – traditsiooniline väärtuskasvatus
- ▶ Väärtuste üle arutlemise kaudu – väärtuste selitamine (“value clarification”)
- ▶ Käitumisele tagasisidestamise kaudu – iseloomukasvatus (“character education”)

Väärtuskasvatus peaks

- ▶ innustama õpilasi jõudma selgusele oma väärtustes
  - ▶ suunama reflekteerima omaenda ja teiste väärtuste üle
  - ▶ kujundama teatud käitumiskalduvusi ehk voorusi
  - ▶ õpetama noori tegema sotsiaalselt vastutustundlikke otsustusi (mõistma tagajärgi) ja oma otsustusi ning tegusid põhjendama
-

Õpetajate positsiooni ja maine tõus – Haridusstrateegia 2020 töögrupi ettepanekud

- ▶ Kohandada õpetajate ettevalmistus isiksuse tervikliku kujunemise toetamise ülesandega.
  - ▶ Õpetaja õiguste–kohustuste–vastutuse tasakaalu viimine koos kontrolli ja bürokraatia vähendamisega.
  - ▶ Uuriva õpetaja kontseptsioon– uurimine, looming, innovaatiline õpetamine– vastav tunnustussüsteem
  - ▶ Õpetaja palgaskeem motiveerima professionaalset arengut, palk seotakse lahti tunnikoormusest, õpetajatel õigus vabale semestrile.
  - ▶ Kaotada ebavõrdsus õpetajate töö tasustamisel erinevates omavalitsustes.
  - ▶ Ellu rakendada noore õpetaja tugi– ja sisseelamissüsteem.
  - ▶ Suurendatakse õpetaja elukutse avatust.
-

Täna tähelepanu eest!

Palju õnne Eesti Õpetajate Liidule 95. sünnipäeval!
Edu ja rõõmu kõigile õpetajatele!

Margit.Sutrop@ut.ee

www.eetika.ee

